

gyenek alkalmazkodni a gyorsan változó demokratikus társadalmak igényeihez;

5.4. támogassák és segítsék a tanárok demokrácia megtanulása területén történő képzésére irányuló alapvető kezdeményezéseket.

6. A Közgyűlés továbbá azt ajánlja a Miniszteri Tanácsnak, hogy:

6.1. ismerje el a tanárok és egyéb oktatással foglalkozó szakemberek mint az emberi jogok és a demokrácia kultúrája érvényesítése fontos szereplőinek szerepét.

6.2. megújult támogatását fejezze ki az Európa Tanács „Pestalozzi” című², szakembereknek szóló oktatási programjához;

6.3. ösztönözze az Európa Tanács által kifejlesztett, tanárok oktatására szolgáló gyakorlati eszközök széles körű elterjesztését a demokratikus szabadságjogok és az emberi jogok oktatása területén;

6.4. támogassa az Európa Tanács demokratikus szabadságjogok és emberi jogok oktatására vonatkozó megfelelő politikai keretdokumentum kidolgozását.

² http://www.tpf.hu/pages/content/index.php?page_id=55

1864/2009. sz. ajánlás¹ a gyermekek őket érintő kérdésekben való részvételének támogatásáról

1. A Parlamenti Közgyűlés úgy véli, hogy az egyének életét és azon településeket érintő döntésekben való részvétel folyamata, ahol élnek, a demokrácia megteremtésének és mérésének eszköze egy adott országban; a részvétel az állampolgárok alapvető joga, a gyermekek pedig állampolgárok.

2. A gyermekek jogairól szóló ENSZ egyezmény (12. cikk) és az Európa Tanács egyes dokumentumai, például a gyermekek jogainak gyakorlásáról szóló Európai Konvenció (16o. sz. ETS) elismeri a gyermekek részvételhez való jogát. A Közgyűlés sürgető feladatának tekinti, hogy felhívja mindazok figyelmét, akik gyermekekkel együtt élnek és gyermekekkel foglalkoznak, valamint akik gyermekeket érintő döntéseket hoznak az ENSZ egyezmény 12. cikkében megfogalmazott kettős követelményre, mely egyezményt valamennyi tagállam ratifikált.

3. Az említett 12. cikk értelmében, ha olyan határozatot hoznak, amely gyermeket érint, akkor a gyermek korától, nemétől, vallásától, társadalmi státuszától vagy helyzetétől függetlenül meg kell ismerni annak véleményét, kívánságát és érzéseit. A 12. cikk minden gyermekre vonatkozó általános elvet határoz meg, beleértve a fogyatékossgal élő gyermekeket is, és előírja a fent említett egyezményben foglalt valamennyi jog végrehajtását.

4. Amikor gyermeket érintő határozatot hoznak, megfelelően figyelembe kell venni az adott gyermek véleményét, kívánságait és érzéseit, kellő tekintettel annak korára és érettségi fokára. A kort és az érettséget együttesen kell figyelembe venni, és e két tényező nem vonatkozik kizárólag a gyermek szellemi képességére. Ugyanilyen fontos az, hogy a gyermekek miként

fejezik ki érzéseiket, továbbá személyiségük fejlődése, kialakuló képességeik, valamint a különféle érzelmek és lehetőségek kifejtésének képessége.

5. A Közgyűlés felszólít minden döntéshozót, hogy vegyék komolyan a gyermekek, így a kisgyermek véleményét, kívánságait és érzéseit is. Az, hogy milyen mértékben tud a gyermek befolyást gyakorolni a döntési folyamatra, annak korától és érettségétől függ. A részvételnek mindenkor relevánsnak és önkéntesnek kell lennie, és azt meg kell könnyíteni. A felnőttek kötelessége, hogy ne tegyék ki a gyermekeket kockázatoknak, és ne terheljék túl őket olyan feladatokkal, amelyeket nem képesek elvégezni. A gyermekek páratlan ismeretekkel rendelkeznek saját életükkel, szükségleteikkel és gondjaikkal kapcsolatban. A Közgyűlés meg van győződve arról, hogy a részvétel minden őket érintő döntés fő tényezője.

6. A Közgyűlés tudomásul veszi, hogy a részvétellel kapcsolatos vitát nemcsak annak biztosítása váltja ki, hogy a felnőttek meghallgassák a gyermekeket, de figyelembe is veszik a gyermekek által kifejtett nézeteket és véleményeket, és azoknak megfelelően cselekszenek is: a hangsúlyt manapság arra fektetik, hogy a gyermekek feltehetően képesek a hatékony cselekvésre. Biztosítani kell azt, hogy amit ők mondanak vagy tesznek, az számukra pozitív változásokhoz vezet.

7. Ezért a gyermekre hallgatni kell, és lehetővé kell tenni számukra, hogy minden területen – különösen a családi életben, az egészségügyi ellátásban, a témák és eljárások alkalmazásában, az oktatásban, a közösségi életben, az igazság biztosításában és az igazságszolgáltatásban – részt vegyenek a döntések meghozatalában. További erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy a gyermekek a tisztelet, bizalom és kölcsönös megértés légkörében, szabadon fejthessék ki véleményüket az igazságügyi és államigazgatási eljárások során. A gyermekek értelmes részvételének támogatásakor külön figyelmet kell fordítani arra, hogy ne tegyék ki őket semmiféle kockázatnak, és semmi-

¹ A Közgyűlés megbízásából működő Állandó Bizottság által 2009. március 13-án elfogadott szöveg (lásd Doc 11615, a Szociális, Egészségügyi Családi Ügyek Bizottsága, előadó Cliveti asszony, <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/WorkingDocs/Doco8/EDOC11615.htm>)

lyen módon ne sérthessék, helyezték nyomás alá, kényszerítsék vagy manipulálják őket; a gyermekeknek hozzá kell jutniuk a koruknak és helyzetüknek megfelelő, gyermekbarát információkhoz.

8. A Közgyűlés felszólítja a Miniszteri Bizottságot, hogy arra ösztökélje a kormányokat, hogy:

8.1. minden döntéshozatali eljárás esetében vizsgálják meg gyerekekkel kapcsolatos jogszabályukat, politikáikat és gyakorlatukat, hogy megállapíthassák, mennyire veszik figyelembe és veszik komolyan a gyermekek véleményét. A gyermekek véleményének és tapasztalatainak kell képeznie e vizsgálat központi területét. Ahol egy állami hatóság intézkedése előtt a gyermekek hozzájárulására van szükség, például az egészségügyi ellátás területén, meg kell vizsgálni, milyen következményekkel jár, ha alsó korhatárt határoznak meg, és szükség esetén korrekciókat kell végrehajtani a gyermek elsődleges érdekeinek szem előtt tartásával.

8.2. dolgozzanak ki egy olyan nemzeti stratégiát, amely meghatározza, milyen intézkedéseket kell tenniük az egyes országoknak ahhoz, hogy erősítsék a gyermekek részvételét az őket érintő döntések meghozatalában. Figyelembe kell venni a fogyatékossgal élő, a hátrányos helyzetű, a nagyon fiatal gyermekek, a börtönben vagy egyéb káros környezetben élő gyermekek, valamint a kiskorú migránsok vagy menekültek speciális igényeit is, és megkülönböztetés nélkül támogatni és garantálni kell minden gyerek részvételi jogát a döntéshozatalban.

8.3. a lehető legnagyobb jogi védelmet biztosítsanak a gyermekek részvételi jogához, így azt nemzeti alkotmányukban, az emberi jogokról és egyéb megfelelő szakterületekről (pl. az oktatás, igazságszolgáltatás és a bevándorlás témakörében) alkotott jogszabályokban is, a gyermek elsődleges érdekeit és alakulóban lévő képességeit figyelembe véve. A gyermekek véleményük kifejezésére és részvételére irányuló jogának relevánsnak, önkéntesnek, megfelelőnek kell lennie, és egyszerűsített eljárást kell alkalmazni. Általában ne legyen a gyermekek számára alsó korhatár meghatározva ahhoz, hogy jogosultak legyenek véleményük kifejtésére. A gyermekek részére a területi nyelveken biztosítsák a gyermekbarát tájékoztatást a gyermekek jogait és védelmét érintő kérdésekről, és arról hogyan érhetik el a rendelkezésükre álló szolgáltatásokat;

8.4. a gyakorlatban alkalmazzák ezeket a gyermeki jogokat, és biztosítsák, hogy valamennyi állami hatóságuk és közszolgáltatással foglalkozó szervük ugyancsak alkalmazza azokat az élet minden területén. Ne legyenek meghatározott területek vagy szakmák esetén sem kivételek. A gyermekekkel és a fiatalokkal tanácskozni kell a meglévő szolgáltatások minőségével és azzal kapcsolatban is, hogy ezek a szolgáltatások miként válhatnak még jobban elérhetővé minden gyermek számára.

9. A Közgyűlés arra ösztönzi a Miniszteri Bizottságot, hogy szólítsa fel a tagállamok kormányait, hogy szervezzenek a gyermekek és a szülők számára közoktatási programokat, amelyben:

9.1. tájékoztatják őket a gyermekek szabad véleménynyilvánítás iránti jogáról;

9.2. a gyermeket mint érzésekkel, véleménnyel, törekvésekkel és jogokkal rendelkező embert mutatják be;

9.3. gyermekbarát anyagokat és szolgáltatásokat hoznak létre.

10. A Közgyűlés felszólítja a Miniszteri Bizottságot, hogy kérje fel a kormányokat arra, hogy:

10.1. gondoskodjanak arról, hogy polgári törvénykönyveik és a szülők jogairól, kötelességeiről és feladatairól szóló jogszabályaik hangsúlyozzák a gyermekek emberi méltóságának, érzéseinek és véleményének tiszteletben tartását, és tartalmazzák azt a kötelezettséget, hogy képességeik fejlődésének megfelelően kellőképpen vegyék figyelembe a gyermekek véleményét;

10.2. biztosítsanak a gyermekek jogaival és részvételével kapcsolatos képzést a döntéshozatalban résztvevő minden személy, különösen a bírók, ügyészek, ügyvédek, oktatók és az egészségügyben dolgozók részére, és fejlesszék a gyermekekkel foglalkozó szakemberek az irányú képességeit, hogy miként beszéljenek és működjenek együtt a különböző korcsoportokkal.

11. A Közgyűlés úgy véli, hogy a jogszabályokban különböző formában szankcionált erőszak további fennállása sérti a gyermekeket mint egyéneket és mint társadalmi csoportot, és hogy a gyermekek részvételére vonatkozó kötelezettségvállalás szükségessé teszi az olyan jogszabályok kiiktatását, amelyek rossz színben tüntetik fel a gyermekeket mint embereket. Támogatja a gyermekek testi fenyegetésének megakadályozására az Európa Tanács „Gyermekekért a gyermekekkel együtt felépítendő Európa” című programja keretében elindított Európa-szintű kezdeményezést. Ezért a Közgyűlés nyomatékosan felhívja a Miniszteri Bizottságot, követelje meg a tagállamok kormányaitól, hogy kifejezett tilalmat vezessenek be a gyermekek – akár családon belüli – testi fenyegetésével és megalázásával szemben, és lépjenek fel a durva bánásmód és kizsákmányolás egyéb olyan formáival szemben is, amely megakadályozza a gyermekek részvételét és saját képességeik szerinti fejlődését.

12. A Közgyűlés felszólítja a Miniszteri Bizottságot, hogy arra bátorítsák a tagállamok kormányait, hogy újra gondolják át a szavazati jogokkal kapcsolatos korhoz kötött korlátozásokat, melynek révén elő tudják segíteni a fiatalok részvételét a politikai életben.

13. A Közgyűlés felszólítja a Miniszteri Bizottságot, hogy arra ösztökélje a kormányokat, hogy:

13.1. saját jogrendszerük keretein belül állítsák fel a független nemzeti – vagy akár helyi – gyermekjogi ombudsmani hivatalt azzal a feladattal, hogy biztosítsa a gyermekek jogainak támogatását és védelmét, és kapjon felhatalmazást arra, hogy kezelje a gyermekek egyéni panaszait és kérelmeit.

13.2. biztosítsák, hogy az intézetekben elhelyezett elárvult és/vagy fogyatékos gyermekek kapcsolatba tudjanak lépni egy jogaik védelméért felelős független szervvel (ombudsmannal vagy legalább egy speciális bírósági elöljáróval), aki rendszeresen figyelemmel kíséri a gyermekek jogainak védelmét az intézetekben.

14. A Közgyűlés támogatja az igazságügyi miniszterek 2007 októberében Lazarote-ban megrendezett konferenciájának azon kezdeményezését és következtetését, mely szerint a gyermekek őket érinti bírósági eljárásokban való részvétele a korszerű és tisztességes igazságügyi rendszer fontos eleme, és felhívja a Mi-

niszteri Bizottságot, hogy illetékes szerveken keresztül készítsék el a gyermekbarát igazságügy európai irányelveit.

15. A Közgyűlés üdvözli a „Gyermekekért a gyermekekkel együtt felépítendő Európa” című program keretében elért haladást, és felszólítja a Miniszteri Bizottságot a gyermekek részvételét célzó jelenlegi projekt tagállamokon és az Európa Tanácson belüli támogatására és továbbfejlesztésére, beleértve a Szervezet dokumentumairól szóló gyermekbarát tájékoztatási módszer kialakítását.

16. Végezetül a Közgyűlés felszólítja a Miniszteri Bizottságot, hogy kérje fel a kormányokat arra, hogy:

16.1. támogassák anyagilag is a gyermekek és kiskorúak által irányított szervezetek létrehozását és megfelelő működését, biztosítva, hogy ne legyen akadálya a gyermekek önmegvalósításának;

16.2. vonják be ezeket a szervezeteket, hogy azok valamennyi tagállamban kísérjék továbbra is figyelemmel az ENSZ gyermekek jogairól szóló egyezményét, valamint az Európa Tanács vonatkozó szerződéseinek végrehajtását, és a tagállamok által a gyermekek jogainak megvalósítása tekintetében vállalt egyéb kötelezettségeket.

A Miniszteri Bizottság Rec 2006/19. sz. ajánlása a tagállamok részére a pozitív szülői magatartás támogatásának politikájáról

■ (ELFOGADTA A MINISZTERI BIZOTTSÁG 2006. DECEMBER 13-ÁN A MINISZTERHELYETTESEK 983. ÜLÉSÉN)

A Miniszteri Bizottság – az Európa Tanács alapszabályának 15. b. cikke alapján –

figyelembe véve, hogy az Európa Tanács célja, hogy a tagállamok között nagyobb egyetértés alakuljon ki, többek között a közös szabályok elfogadásának támogatása terén;

hivatkozással az Európa Tanács gyermekek és családok ügyében kifejtett munkájára, és általánosságban újra megerősítve a következő jogi eszközöket:

– az Emberi Jogokról és Alapvető Szabadságjogokról szóló Egyezményt (5. ETS), amely mindenki, így a gyermekek jogát is védi;

– az Európai Szociális Chartát (35. ETS) és a módosított Európai Szociális Chartát (163. ETS), kimutatva, hogy „a családnak, mint a társadalom alapegységének joga van a megfelelő társadalmi, jogi és gazdasági védelemre teljes körű fejlődésének biztosítása érdekében” (16. cikk);

– a gyermekek jogának gyakorlásáról szóló Európai Chartát (160. ETS);

– a gyermekekkel való kapcsolattartásról szóló Chartát /192. ETS);

– a Miniszteri Bizottság által a tagállamoknak tett ajánlásokat: a szülői feladatokról szóló R 84/4.; a munka és a családi élet összeegyeztetéséről R (85) 4.; az egy szülő családok egészségügyi ellátásának biztosításáról és támogatásáról szóló R 97/4.; a gyermekek családi és társadalmi életben való részvételéről szóló R 98/8.; a bentlakásos intézetekben élő gyermekek jogairól szóló Rec(2005)5., valamint a fogyatékkal élő emberek jogainak és társadalomban való részvételének elősegítésére létrejött Európai Cselekvési Terv Tanácsáról szóló Rec(2006)5.: a fogyatékkal élő emberek életminőségének javítása Európában 2006–2015 között;

szem előtt tartva a társadalmi kohézió módosított társadalmi stratégiáját, amely szerint a család az a hely, ahol a társadalmi kohéziót először gyakorolják és tanulják, és hogy a társadalmi kohézió

ónak – miközben teljes mértékben figyelembe veszi a magánszférára és a civil társadalom függetlenségét – segítenie kell a családokat;

emlékeztetve a Parlamenti Közgyűlés szülők korszerű családon belüli felelősségéről és társadalmi támogatásáról szóló 751/1975. számú ajánlására; a családpolitikáról szóló 1074/1988. sz. ajánlásra; a gyermekek jogáról szóló 1121/1990. sz. ajánlásra; a gyermekek jogainak nemzetközi elfogadásáról szóló 1443/2000. sz. ajánlásra; a szülők és tanárok gyermekek oktatásában játszott szerepéről szóló 1501/2000. sz. ajánlásra; a gyermekekre vonatkozó európai stratégia (1286/1996. sz. ajánlás) követésével a 21. századi társadalom felépítéséről szóló 1551/2002. sz. ajánlásra; a családi közvetítésről és a nemek egyenlőségéről szóló 1639/2003. sz. ajánlásra; a gyermekek testi fenntartásának európai szintű tilalmáról szóló 1666/2004. sz. ajánlásra; a Parlamenti Közgyűlés 1601/2003. ajánlásának követésével az intézetekben élő gyermekek jogairól szóló 1698/2005. sz. ajánlásra;

hangsúlyozva az ENSZ Gyermekek Jogairól szóló Egyezménynek fontosságát, amelyet az Európa Tanács valamennyi tagállama aláírt, és amelynek alapelveit mindig figyelembe kell venni a gyermeknevelésnél;

emlékeztetve az állam- és kormányfők harmadik csúcstalálkozója (Lengyelország, Varsó, 2005. május) és azon kötelezettségvállalására, hogy teljes mértékben teljesítik az ENSZ Gyermekek Jogairól szóló Egyezményében lefektetett kötelezettségeket, hatékonyan támogatják a gyermekek jogainak érvényesítését, és konkrét intézkedéseket tesznek a gyermekek elleni erőszak mindenféle formájának gyökeres kiirtására, valamint arra, hogy megvalósítsák a 2006. április 4-én és 5-én Monacóban elindított „A gyermekekért és gyermekekkel felépítendő Európa” című programot;

hivatkozással az európai családjogi miniszterek 28. ülészakán (Portugália, Lisszabon, 2006. május 16-17.) kiadott záróközleményre és politikai nyilatkozatra, különösen: